

KAPITOLU 571

ATT DWAR IL-KOABITAZZJONI*

ATT biex jirregola l-koabitazzjonijiet u biex jipprovdi għal hwejjeġ li għandhom x'jaqsmu magħhom jew anċillari għalihom.

21 ta' April, 2017†

ATT [XV tal-2017](#), kif emendat bl-Att [XIII tal-2018](#).

TAQSIM TAL-ATT

	Artikoli
Taqsim I Preliminari	1-2
Taqsim II Koabitazzjoni <i>de facto</i>	3
Taqsim III Koabitazzjoni permezz ta' kuntratt bejn il-partijiet	4-19
Taqsim IV Koabitazzjoni permezz ta' dikjarazzjoni unilaterali	20-29
Taqsim V Drittijiet u dmirijiet bażiċi	30-38
Taqsim VI Dispożizzjonijiet ġenerali	39-47
Taqsim VII Emendi konsegwenzjali	48-56
Skeda Forma ta' Att ta' Koabitazzjoni	

Taqsim I

Preliminari

1. It-titolu fil-qosor ta' dan l-Att huwa l-Att tal- dwar il- Titolu.
Koabitazzjoni.

2. (1) F'dan l-Att, sakemm ir-rabta tal-kliem ma teħtieġx Tifsir.
xort'oħra:

"dar ordinarja, primarja, komuni" tfisser dik id-dar li fiha l-koabitanti jgħixu flimkien, kemm jekk tkun tappartjeni lil koabitant minnhom jew lit-tnejn fi kwalunkwe sehem bejniethom u kemm jekk jipposjeduha b'titolu ta' kera jew kwalunkwe titolu ieħor, flimkien jew minn wiehed mill-koabitanti;

"drittijiet u dmirijiet bażiċi" tfisser id-drittijiet u dmirijiet elenkati fl-artikolu 30;

"koabitant" tfisser persuna illi kontinwament u abitwalment tgħix ma' persuna oħra f'dar ordinarja, primarja, komuni, li magħha jkollha relazzjoni intima u li flimkien iżommu lilhom infushom bħala koppja, u li mhix diġà legalment marbuta ma' persuna oħra:

Iżda għall-fini ta' koabitazzjoni *de facto*, persuna illi għalkemm hi marbuta bi żwieġ jew unjoni ċivili, hi separata *de jure*, għandha tiġi kkunsidrata bħala koabitant ukoll;

"koabitazzjoni *de facto*" tfisser koabitazzjoni bejn żewġ persuni illi tali l-koabitazzjoni ma tiġix registrata u lanqas unilateralment

*Imħassar bl-Att XXVII tal-2020.

†Ara l-Avviż Legali 130 of 2017.

dikjarata skont dan l-Att u li tinkludi wkoll persuni illi għalkemm huma marbuta bi żwieġ jew unjoni ċivili, huma separati *de jure*;

"Ministru" sakemm mhux indikat mod ieħor tfisser il-Ministru responsabbli għall-gustizzja;

Kap. 55.

"nutar" tfisser uffiċjal pubbliku bis-setgħat kollha mogħtija lilu mill-Att dwar il-[Professjoni Nutarili u l-Arkivji Nutarili](#);

"Qorti" tfisser il-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) jew xi Qorti oħra li maż-żmien tkun assenjata l-inkarigu li tiehu konjizzjoni ta' materji familjari;

"reġistrat" tfisser insinwat fir-Reġistru Pubbliku;

"Reġistratur" tfisser l-uffiċjal pubbliku indikat mill-Ministru biex jaqdi l-funzjonijiet ta' Reġistratur tal-Koabitazzjoni għal Reġistru tal-Koabitazzjoni, u tinkludi, għal kull għan ta' dan l-Att, kull persuna awtorizzata mir-Reġistratur għal hekk;

"Reġistru tal-Koabitazzjoni" dwar koabitazzjonijiet li jiġu reġistrati fil-gżira ta' Malta tfisser it-taqsimha fl-Uffiċċju tar-Reġistru Pubbliku fl-imsemmija gżira inkarigat b'responsabbiltà għal hwejjeg li għandhom x'jaqsmu mal-koabitazzjonijiet, u dwar kuntratti ta' koabitazzjonijiet li jiġu reġistrati fil-gżira ta' Għawdex, tfisser it-taqsimha tal-Uffiċċju tar-Reġistru Pubbliku f'Għawdex inkarigat kif intqal qabel;

Kap. 16.

"wild dipendenti" fir-rigward ta' koabitant jew koppja ta' koabitanti, tfisser kull wild illi l-koabitanti jew min minnhom huma l-ġenituri tagħhom jew li fir-rigward tagħhom huma qegħdin jaġixxu in *loco parentis* skont il-[Kodiċi Ċivili](#) u li għad għandhom id-dritt illi jirċievu manteniment mingħandhom skont l-istess Kodiċi.

(2) Id-dispożizzjonijiet kollha ta' dan l-Att għandhom japplikaw biss għall-koabitazzjonijiet skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att u għall-ebda forma oħra ta' koabitazzjoni li xi dikjarazzjoni dwarha ssir jew kuntratt dwarha jiġi redatt u, jew reġistrat li ma jkunx konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att.

Taqsimha II

Koabitazzjoni *de facto*

Koabitazzjoni *de facto*.

3. Koabitazzjoni *de facto* la toħloq drittijiet u obbligi legali tal-koabitanti lejn xulxin u, għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi, lanqas toħloq rikonossiment legali tar-relazzjoni bejn il-koppja, ħlief wara sentejn u limitament għas-segwenti:

- (a) koabitant għandu jitqies bħala inkwilin għal kull finijiet u effetti tal-liġi fir-rigward ta' kull kirja tad-dar ordinarja, primarja, komuni li giet legalment kostitwita minn xi wiehed mill-koabitanti, irrispettivament mid-data tal-kostituzzjoni tal-kirja kif ukoll fir-rigward ta' kull kirja kummerċjali taħt il-[Kodiċi Ċivili](#), sakemm l-imsemmi kuntratt jintemm:

Iżda s-sid tad-dar ordinarja, primarja, komuni jżomm id-dritt li ma' tmiem il-kuntratt kostitwit minn xi wiehed mill-koabitanti, jirrifjuta li jgħedded l-imsemmi kuntratt mal-koabitant l-iehor sakemm, fil-każ ta' kuntratt li jgħedded awtomatikament is-sid ikun baġat ittra ufficjali sabiex jagħti pre-avviż li mhux ser jgħedded il-kuntratt;

- (b) koabitant għandu jiġi kkunsidrat bħala l-eqreb persuna għall-koabitant l-iehor għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi;
- (c) koabitant għandu d-dritt illi jiehu deċiżjoni dwar il-kura medika tal-koabitant l-iehor:

Iżda dan is-subartikolu m'għandux japplika fejn xi koabitant ikun iddikjara bil-miktub li tali deċiżjonijiet għandhom jittiehdu minn xi persuna oħra.

Taqsimi III

Koabitazzjoni permezz ta' kuntratt bejn il-partijiet

4. Persuni illi għandhom il-ħsieb illi jikkoabitaw u, jew persuni li diġà huma koabitanti jistgħu jagħżlu li jirregolaw il-koabitazzjoni tagħhom billi jidhlu f'kuntratt konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att, liema kuntratt għandu jiġi registrat min-nutar kif provdut aktar 'l isfel f'dan l-Att.

Koabitazzjoni permezz ta' kuntratt bejn il-partijiet.

5. (1) Kuntratt ta' koabitazzjoni li jsir bejn:

Nullità ta' kuntratt ta' koabitazzjoni.

- (a) persuni li waħda minnhom tkun taht l-età illi tassumi obbligi kuntrattwali sakemm mhux awtorizzata skont il-liġi;
- (b) axxendent u dixxendent f'linja diretta;
- (c) aħwa, sew jekk mill-istess ġenituri sew jekk mill-istess missier jew omm biss;
- (d) persuni li jkunu qrafa b'affinità fil-linja diretta;
- (e) min jadotta u l-persuna adottata;
- (f) persuni li waħda minnhom ma tkunx tista' tagħti l-kunsens tagħha għall-kuntratt minhabba li tkun interdotta, inabilitata jew ma jkollhiex l-użu tar-raġuni;
- (g) persuni illi jkunu marbutin fi żwieġ jew f'unjoni ċivili ma' xulxin jew ma' terzi;
- (h) persuni illi jkunu marbutin b'kuntratt ta' koabitazzjoni preċedenti ma' terzi skont dan l-Att;
- (i) persuni illi jkunu f'koabitazzjoni ma' terzi illi koabitant minnhom ikun unilateralment iddikjara r-relazzjoni bħala tali skont dan l-Att;
- (j) koabitanti illi r-relazzjoni intima ta' bejniethom jew ma' terzi hija regolata b'liġi estera li tipprovdi għad-drittijiet u dmirijiet ta' bejniethom irrispettivament min kif hija msejha sakemm l-imsemmija rabta tkun regolata b'mod illi jkollha jew jista' jkollha effetti

legali f'Malta,

ikun null u bla effett.

(2) Għall-finijiet tas-subartikolu (1), ir-relazzjoni ta' persuna adottata għandha titqies li teżisti sew b'referenza għall-familja bijoloġika tagħha kif ukoll għall-familja adottiva tagħha.

(3) Il-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Voluntarja li taħtha tkun taqa' waħda mill-partijiet illi jkunu bihsiebhom jidhlu f'kuntratt ta' koabitazzjoni tista', jekk tintwera kawża ġusta biex isir dan, tiddispensa mid-dispożizzjonijiet tal-artikolu 5(1)(d).

Formalitajiet tal-kuntratt ta' koabitazzjoni.

6. (1) Il-kuntratt li jirregola koabitazzjoni bejn żewġ koabitanti għandu jkun magħmul b'att pubbliku li għalih għandu jiġi mahruġ ċertifikat ta' koabitazzjoni kif preskritt fl-Iskeda, wara li dan il-kuntratt jiġi registrat.

(2) Sabiex ikollu l-effetti legali kkontemplati f'dan l-Att, kuntratt li jirregola l-koabitazzjoni bejn żewġ partijiet għandu jsir skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att u għandu jitqies validu biss jekk id-dispożizzjonijiet kollha ta' dan l-Att ikunu ġew sodisfatti u, jew imħarsa.

(3) Il-partijiet għandhom jiddikjaraw quddiem in-nutar illi m'hemm xejn illi jipprekludihom milli jidhlu f'kuntratt ta' koabitazzjoni legalment validu tenut kont dak li hemm imniżżel fl-artikolu 5, u n-nutar għandu l-obbligu li jagħmel annotazzjoni ta' din id-dikjarazzjoni fl-imsemmi kuntratt.

(4) Id-dikjarazzjoni msemmija fis-subartikolu preċedenti għandha tagħmel tajjeb fejn in-nutar m'għandux il-mezzi sabiex jivverifika li m'hemm xejn illi jipprekludi lill-partijiet milli jkunu koabitanti, tenut kont ta' dak li hemm imniżżel fl-artikolu 5.

(5) Il-partijiet għandhom jiddikjaraw ukoll quddiem in-nutar jekk kienx hemm kuntratt ta' koabitazzjoni bejniethom fil-passat, liema kuntratt kien mitmum skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att.

(6) In-nutar, wara li jivverifika permezz tar-riċerki apposti jekk il-partijiet qabel dik id-data kenux dahl fuq kuntratt ta' koabitazzjoni bejniethom, liema kuntratt intemm skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att għandu:

- (a) jekk ma kienx hemm kuntratt preċedenti, jiddikjara dan fl-imsemmi kuntratt; jew
- (b) jekk kien hemm kuntratt preċedenti jgħaddi kopja tiegħu, flimkien mal-abbozz tal-kuntratt il-ġdid lill-Qorti kompetenti għall-awtorizzazzjoni tal-istess skont l-artikolu 16, u għandu jgħaddi biex jippubblika u jirreġistra l-kuntratt il-ġdid biss wara l-kisba tal-imsemmija awtorizzazzjoni.

(7) Għall-finijiet ta' dan l-artikolu, in-nutar għandu jiżgura li r-

riċerka uffiċjali maħruġa mir-Registru Pubbliku tiġi aġġornata uffiċjalment sa mhux aktar minn wiehied u għoxrin jum qabel id-data tal-pubblikazzjoni tal-kuntratt tal-koabitazzjoni, sakemm huwa ma jagħżilx li jaġġornaha hu permezz ta' riċerka *online*, f'liema każ in-nutar għandu jaġġorna r-riċerka sa mhux aktar minn sebat ijiem qabel id-data tal-pubblikazzjoni tal-imsemmi kuntratt.

7. (1) Ir-registrazzjoni ta' kuntratt li jirregola koabitazzjoni bejn żewġ partijiet hija essenzjali għall-validità tal-imsemmi kuntratt fir-rigward tad-drittijiet u l-obbligi ta' terzi persuni.

Registrazzjoni tal-kuntratt ta' koabitazzjoni.

(2) Ir-registrazzjoni ta' kuntratt li jirregola koabitazzjoni bejn żewġ partijiet ma tistax topera sabiex tagħmel validu kuntratt ta' koabitazzjoni li indipendentement minn dik ir-registrazzjoni jkun null.

8. Fil-kuntratt li jirregola l-koabitazzjoni, il-partijiet, fost affarijiet ohra, għandhom jiftiehmu fuq u jindikaw is-segwent:

Materji fil-kuntratt ta' koabitazzjoni.

- (a) (i) id-dar li għandha tiġi meqjusa bħala d-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti;
- (ii) it-titolu legali ta' kull koabitant fuq l-imsemmija dar;
- (iii) it-trasferiment tad-drittijiet reali li għandu jsehh bejn il-koabitanti fuq l-imsemmija dar f'każ ta' firda, jekk ikun il-każ;
- (iv) id-drittijiet personali ta' kull wiehied mill-koabitanti, jew min minnhom fuq l-imsemmija dar f'każ ta' firda, jekk ikun il-każ;
- (b) kif għandha ssir il-qasma ta' assi u djun sew jekk miżmuma in komuni kif ukoll jekk appartenenti lil koabitant wiehied jew l-iehor, meta l-koabitanti jkun jixtiequ illi ssir assenjazzjoni ta' assi jew djun minn parti waħda għall-parti l-oħra, f'każ ta' firda;
- (ċ) manteniment, perjodiku jew f'somma globali jekk wiehied mill-koabitanti jkun jew isir dipendenti fuq il-koabitant l-iehor, flimkien mat-terminu u l-modalità tal-hlas, kemm għal waqt il-perjodu ta' koabitazzjoni kif ukoll f'każ ta' firda, b'dan illi l-koabitanti jkun liberi illi jindikaw illi tali manteniment ma jkunx dovut f'kull ċirkostanza jew f'ċerti ċirkostanzi;
- (d) (i) perċentwal ta' awment annwali għall-imsemmi manteniment, meta u jekk ikun dovut, jew indikazzjoni ta' kif għandu jsir l-awment sabiex l-ammont jibqa' wiehied relevanti mingħajr il-htiega ta' bidla perjodika fil-kuntratt b'dan illi jekk l-ebda metodu ta' awment ma jissema, tali awment għandu jittiehed li jkun skont l-Indiċi tal-Għoli tal-Hajja;
- (ii) meta l-awment ikun fuq bażi perjodika fissa għandu jibda jitkejjel mill-ewwel anniversarju tar-

reġistrazzjoni tal-kuntratt, irrispettivament minn jekk ikunx dovut jew le f'dak il-perjodu;

(iii) meta l-awment jiġi indikat li għandu jkun b'żieda proporzjonali mas-salarju tal-koabitant li huwa dovut joħroġ il-manteniment, fil-kuntratt għandu jkun hemm indikazzjoni ċara tal-ammont illi l-imsemmi koabitant ikollu f'salarju fil-mument tal-kuntratt. Jekk ma jkun hemm l-ebda indikazzjoni oħra, is-salarju f'dak il-każ jitqies illi jkun id-dhul nett;

(e) id-dritt li t-tfal ta' waħda mill-koabitanti jgħixu magħhom fid-dar meqjusa bħala d-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti, jekk ikun il-każ u sakemm ma jkunx hemm ordni xort'oħra mill-Qorti kompetenti abbażi ta' proċeduri preċedenti;

(f) meta jkun hemm l-ulied, min mill-koabitanti ser ikollu f'idejh il-kura u l-kustodja tal-ulied dipendenti f'każ ta' firda, sakemm ma jkunx hemm ordni xort'oħra mill-Qorti kompetenti abbażi ta' proċeduri preċedenti;

(g) (i) Ammont minimu ta' manteniment illi koabitant għandu jgħaddi lill-koabitant l-iehor għall-ulied dipendenti, flimkien mal-modalità tal-ħlas, sakemm ma jkunx hemm ordni xort'oħra mill-Qorti kompetenti fuq talba ta' wiehed mill-koabitanti, wara li jkunu ttiehdu inkonsiderazzjoni ċ-ċirkostanzi kollha tal-koabitanti skont il-[Kodiċi Ċivili](#):

B'dan illi għandu jkun hemm indikazzjoni ċara illi dan l-artikolu jiġi fis-seħh mingħajr il-htieġa ta' proċeduri legali immedjatament meta l-koabitanti jinfirdu jew ma jibqgħux jikkoabitaw flimkien, liema minnhom tiġi l-ewwel, skont il-każ;

(ii) il-koabitanti huma prekluzi milli jiftiehm u li m'għandux ikun hemm manteniment dovut lill-ulied, u kull klawnsola f'dan is-sens hija meqjusa bħala nulla u mingħajr effett;

(h) l-artikolu 30 għandu japplika b'mod awtomatiku bejn il-koabitanti jekk ma ssir l-ebda referenza għad-dispożizzjonijiet ta' drittijiet u dmirijiet bażiċi hekk kif elenkati fl-istess artikolu, f'każ ta' firda bejn il-koabitanti.

9. (1) Jekk ikun hemm kontestazzjoni dwar it-talba għal manteniment għall-ulied dipendenti minn wiehed mill-koabitanti skont l-artikolu 8(g), il-Qorti kompetenti m'għandhiex tiehu bħala fiss l-ammont indikat mill-koabitanti bħala manteniment fil-kuntratt illi jirregola l-koabitazzjoni bejn il-partijiet, *stante* illi dan l-ammont huwa intiż illi jkun ammont minimu u mhux neċessarjament illi jkun wiehed adegwat.

Kap. 16.

Talbiet ta' manteniment.

(2) Il-Qorti m'għandhiex tiffissa manteniment f'ammont iżgħar mill-ammont illi l-koabitanti fil-kuntratt indikaw bħala l-ammont minimu illi għandu jinghata bħala manteniment għall-ulied dipendenti:

Izda fejn il-Qorti tara li l-koabitant li hu obbligat iħallas l-imsemmi manteniment ikun tilef l-impieg mingħajr htija tiegħu, il-Qorti tista' tikkunsidra li tiffissa manteniment f'ammont aktar baxx mill-ammont indikat mill-koabitanti fil-kuntratt bħala ammont minimu li għandu jinghata bħala manteniment għall-ulied dipendenti, kif ukoll tindika li l-ammont shih tal-manteniment isir immedjatament dovut malli l-koabitant dovut iħallas l-imsemmi manteniment isib impjeg.

10. (1) In-nutar illi quddiemu l-partijiet ikunu se jiffirmaw kuntratt ta' koabitazzjoni għandu l-obbligu illi jfisser fid-dettall lill-partijiet il-konsegwenzi tal-imsemmi kuntratt u tal-klawsoli li l-partijiet ikunu qed jagħzlu li jintrabtu bihom.

Dikjarazzjoni mill-partijiet.

(2) Fil-kuntratt ta' koabitazzjoni, il-partijiet għandhom jiddikjaraw illi n-nutar fisser fid-dettall il-konsegwenzi tal-istess kuntratt u tal-klawsoli li huma jkunu qed jagħzlu li jintrabtu bihom u li huma fehmu l-obbligi u d-drittijiet tagħhom emanenti mill-istess.

11. Il-koabitanti li jkunu jixtiequ jemendaw il-kuntratt ta' koabitazzjoni illi jkunu rreġistraw skont dan l-Att jistgħu jagħmlu dan biss:

Emendi għall-kuntratt ta' koabitazzjoni.

- (a) permezz ta' att korrettorju insinwat min-nutar mingħajr il-htieġa ta' awtorizzazzjoni tal-Qorti kompetenti, jekk tali att ikun intiż sabiex jagġorna kwalunkwe informazzjoni dwar proprjetà, inkluż l-indirizz tad-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti, jew biex iżid klawsoli illi jirrigwardaw ulied li twieldu wara r-reġistrazzjoni tal-att oriġinali; jew
- (b) f'kull istanza oħra, permezz ta' att korrettorju insinwat min-nutar wara li l-koabitanti konguntivament ikunu ġabu l-awtorizzazzjoni tal-Qorti kompetenti, liema Qorti għandha tassigura li ma jkun qiegħed jiġi emendat xejn li jmur kontra l-aħjar interess tal-ulied dipendenti jew illi jpoġġi lil xi wieħed mill-koabitanti f'sitwazzjoni ta' vulnerabbiltà.

12. F'kull każ fejn il-Qorti tkun mitluba tagħti l-awtorizzazzjoni tagħha għal att korrettorju għandha, jekk thoss illi huwa l-każ biex tassigura li dan mhux qiegħed isir b'abbuż ta' koabitant wieħed fuq l-ieħor, tisma' lill-koabitanti *viva voce*.

Awtorizzazzjoni mill-Qorti.

13. Fejn il-koabitanti jibdlu d-dar meqjusa bħala d-dar ordinarja, primarja, komuni skont il-kuntratt ta' koabitazzjoni tagħhom mingħajr ma jemendaw l-imsemmi kuntratt kif preskritt fl-artikolu 11(a), id-dispożizzjonijiet li kienu stipulaw fil-kuntratt ta' koabitazzjoni fir-rigward id-dar ordinarja, primarja, komuni skont l-artikolu 8(a) għandhom japplikaw bl-istess mod għad-dar ordinarja, primarja, komuni ġdida.

Dar ordinarja, primarja, komuni.

Drittijiet ta' koabitanti registrati.

14. Koabitant registrat skont dan l-Att jibbenefika mid-drittijiet elenkati fl-artikolu sussegwenti u minn drittijiet ulterjuri msemmija direttament fil-liġi bħala applikabbli għal koabitanti registrati skont dan l-Att.

Drittijiet mogħtija lill-koabitant.

15. Id-drittijiet mogħtija lill-koabitant registrat skont dan l-Att huma s-sigwenti, u cioè illi l-imsemmi koabitant:

Kap. 16.

- (a) għandu jitqies bħala inkwilin għal kull finijiet u effetti tal-liġi fir-rigward ta' kull kirja tad-dar ordinarja, primarja, komuni li għet legalment kostitwita minn xi wiehed mill-koabitanti, irrISPettivament mid-data tal-kostituzzjoni tal-kirja kif ukoll fir-rigward ta' kull kirja kummerċjali taht il-[Kodiċi Ċivili](#):

Izda s-sid tad-dar ordinarja, primarja, komuni jżomm id-dritt li ma' tmiem il-kuntratt kostitwit minn xi wiehed mill-koabitanti, jirrifjuta li jgħed l-imsemmi kuntratt mal-koabitant l-iehor sakemm, fil-każ ta' kuntratt li jgħed awtomatikament, is-sid ikun baġat ittra ufficjali sabiex jagħti pre-avviż li mhux ser jgħed il-kuntratt;

Kap.199

- (b) għandu jitqies bħala inkwilin fejn jidhlu l-obbligi u, jew id-drittijiet tal-gabillotti u għaldaqstant bħala inkluz fit-tifsira 'kerrej' taht l-artikolu 2 tal-Att dwar it-[Tiġdid ta' Kiri ta' Raba](#);

Kap.199

- (c) għandu jitqies bħala 'membru tal-familja' għat-tgawdija ta' kull drittijiet relatati ma' tiġdid ta' kiri ta' raba' taht l-Att dwar it-[Tiġdid ta' Kiri ta' Raba](#);

- (d) għandu jitqies li għandu l-istess drittijiet mogħtija lill-persuna miżżewġa jew f'unjoni ċivili fejn jidhlu drittijiet relatati ma' xogħol u l-familja, inkluz drittijiet varji relatati mal-leave, kemm dawk id-drittijiet misjuba f'liġijiet primarji, dawk sussidjarji kif ukoll kodiċijiet u prattiċi ta' xogħol, eskluż però d-dritt tal-leave sabiex wiehed jakkumpanja s-sieheb tiegħu fuq korsijiet barra minn Malta sponsorjati mill-gvern;

- (e) għandu jiġi kkunsidrat bħala l-eqreb persuna għall-koabitant l-iehor għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi;

- (f) għandu d-dritt illi jiehu kull deċiżjoni dwar il-kura medika tal-koabitant l-iehor:

Izda dan is-subartikolu m'għandux japplika fejn xi koabitant ikun iddikjara bil-miktub li tali deċiżjonijiet għandhom jittiehdu minn xi persuna oħra;

- (g) għandu, f'każ illi wiehed mill-koabitanti jiġi nieqes waqt il-koabitazzjoni u ma jkunx halla testament, u s-superstiti fosthom ikun dovut manteniment minnu f'każ ta' firda skont dak ikkuntrattat fil-kuntratt ta' koabitazzjoni, ikollu dritt illi jirċievi l-ammont ekwivalenti għal tmenin fil-mija ta' hames snin manteniment kif stipulat fil-kuntratt ta' koabitazzjoni, f'ammont globali bħala *legitima portio*, sakemm l-imsemmi kuntratt ta' koabitazzjoni ma jgħidx

speċifikament illi din il-klawsola m'għandhiex tapplika:

Iżda dan l-ammont m'għandux jaqbeż il-kwart tal-valur tal-beni meta jkun hemm id-dixxendenti, u t-terz tal-valur tal-beni meta ma jkunx hemm it-tfal:

Iżda wkoll li kull azzjoni magħmula taħt dan l-artikolu għandha ssir sa mhux aktar tard minn tnax-il xahar mill-apertura tas-suċċessjoni skont dan l-Att u tista' ssir biss mis-superstiti fosthom;

- (h) mingħajr hsara għad-dispożizzjonijiet tal-[Kodiċi Ċivili](#), għandu, f'każ illi wiehed mill-koabitanti jiġi nieqes waqt il-koabitazzjoni, id-dritt ta' abitazzjoni *vita durante* fid-dar ordinarja, primarja, komuni li kellu mal-mejjet:

Iżda dan id-dritt ta' abitazzjoni jispiċċa jekk is-superstiti jikkuntratta żwieġ, unjoni ċivili jew jidhol f'koabitazzjoni ma' persuna oħra;

Kap. 16.
- (i) għandu d-dritt illi jkun intitolat għall-għajjnuna soċjali non-kontributorja meta jkun persuna li fl-opinjoni tad-direttur tas-servizzi soċjali jkun jgħix mal-kap tal-familja daqslikieku kien konjuġi fiż-żwieġ skont l-artikolu 30 tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (j) għandu d-dritt illi pensjoni tal-invalidità tithallas lill-koabitant jekk ikun qiegħed imantni lill-koabitant l-iehor skont l-artikolu 26 tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (k) għandu d-dritt tal-pensjoni tar-romoli skont l-artikoli 31 sa 43 (it-tnejn inklużi) tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (l) għandu d-dritt illi meta jormol jagħmel talba għall-pensjoni għal min jirtira jekk ikun persuna li qiegħda tiġi jew kellha d-dritt li tiġi mantnuta mill-mejjet skont l-artikolu 46 tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (m) għandu d-dritt għall-hlas ta' pensjoni tal-età meta ż-żewġ koabitanti jikkwalifikaw skont l-artikolu 66 tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (n) għandu d-dritt li jirċievi benefiċċji soċjali bħala *foster carer* skont l-artikolu 76A tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (o) għandu d-dritt tal-għajjnuna għall-mard meta l-koabitant ikun jgħix mal-kap tal-familja matul xi perjodu li matulu l-għajjnuna għall-mard tkun qiegħda jew tista' tithallas;

Kap. 318.
- (p) għandu d-dritt għall-benefiċċju għal diżimpieg u għal benefiċċju speċjali għal diżimpieg jekk ikun qiegħed imantni lill-koabitant l-iehor skont l-artikolu 30 tal-Att dwar is-[Sigurtà Soċjali](#);

Kap. 318.
- (q) għandu d-dritt tal-benefiċċju dwar il-maternità u benefiċċju għal *leave* dwar maternità skont l-artikoli

Kap. 318.

	71 u 72 tal-Att dwar is- Sigurtà Soċjali ;
Kap. 318.	(r) għandu d-dritt għall- <i>allowance</i> supplimentari skont l-artikolu 73 tal-Att dwar is- Sigurtà Soċjali ;
	(s) għandu d-dritt għall- <i>allowance</i> tat-tfal skont l-artikoli 76, 80, 81 u 82 tal-Att dwar is- Sigurtà Soċjali ;
Kap. 318.	(t) għandu d-dritt għall- <i>allowance</i> dwar tfal fil-kura skont l-artikoli 76A, 80, 81 u 82 tal-Att dwar is- Sigurtà Soċjali ;
Kap. 318.	(u) għandu d-dritt għall- <i>allowance</i> għal tfal b'diżabilità skont l-artikoli 77, 80, 81 u 82 tal-Att dwar is- Sigurtà Soċjali .
Tmiem tal-kuntratt ta' koabitazzjoni.	16. (1) Kuntratt ta' koabitazzjoni jintemm: (a) meta wiehed mill-koabitanti jmut; (b) meta l-koabitanti jiftiehmu li jtemmu l-imsemmi kuntratt permezz ta' att pubbliku registrat min-nutar; (c) meta fiċ-ċirkostanza illi l-koabitanti ma jibqgħux jikkoabitaw flimkien, wiehed mill-partijiet jippreżenta rikors li permezz tiegħu jiddikjara bil-ġurament id-data li minnha l-partijiet waqfu jikkoabitaw flimkien, jitlob lill-Qorti tiddikjara l-kuntratt ta' koabitazzjoni mitmum u jitlob sabiex l-istess Qorti tordna illi d-drittijiet u l-obbligi emanenti mill-istess kuntratt ta' koabitazzjoni jigu fis-sehħ. (2) Il-Qorti għandha, fid-digriet tagħha, tordna lir-Registratur tal-Qrati sabiex fi żmien hmistax-il għurnata ta' xogħol, javża lid-Direttur tar-Registru Pubbliku bit-tmiem tal-kuntratt ta' koabitazzjoni biex dan jiġi registrat fir-Registru Pubbliku.
Tmiem tal-kuntratt.	17. (1) Mat-tmiem tal-kuntratt ta' koabitazzjoni bil-mezzi msemmija fl-artikolu preċedenti, il-partijiet ikollhom id-dritt illi jinfirzaw id-drittijiet kollha tagħhom u jkunu marbutin bl-obbligi kollha li jinsabu fil-kuntratt ta' koabitazzjoni. (2) Drittijiet u, jew obbligi rispettivi lejn xulxin fil-kuntratt ta' koabitazzjoni li jiskattaw mal-firda tal-koabitanti jew malli l-partijiet ma jibqgħux jikkoabitaw għandhom jigu fis-sehħ immedjatament ma' tali firda jew waqfa tal-koabitazzjoni, u mhux biss mat-tmiem tal-kuntratt ta' koabitazzjoni skont l-artikolu 16:
Azzjoni ssir fi żmien sentejn.	Iżda l-ebda att ipprezentat bejn persuni li huma, jew li kienu f'xi żmien koabitanti, ma għandu jiġi ikkunsidrat null jew vizzjat minhabba raġuni abbażi ta' kawża illegali jew illeċita. 18. Kull azzjoni magħmula taht l-artikoli 16 u 17 għandha ssir fiż-żmien perentorju ta' sentejn minn meta l-koabitanti jtemmu l-kuntratt ta' koabitazzjoni jew minn meta l-partijiet ma jibqgħux jikkoabitaw flimkien, liema waħda tiġi l-aħħar, salv dawk rigwardanti l-ulied, liema azzjonijiet mhumiex limitati biż-żmien.
Fejn il-partijiet jidhlu f'kuntratt gdid flimkien.	19. (1) Jekk il-koabitanti jtemmu l-kuntratt ta' koabitazzjoni skont l-artikolu 16(b) filwaqt illi huma jkunu għadhom jikkoabitaw flimkien u sussegwentement ikunu jixtiequ jidhlu f'kuntratt ieħor

ta' koabitazzjoni flimkien, dan il-kuntratt ma jkunx jista' jiġi ppubblikat u registrat mingħajr awtorizzazzjoni tal-Qorti kompetenti, liema Qorti għandha tassigura li ma jkun qiegħed jiġi miftiehem xejn li jmur kontra l-aħjar interess tal-ulied dipendenti, skont il-każ, jew illi jpoġġi lil xi wieħed mill-koabitanti f'sitwazzjoni ta' vulnerabbiltà meta kkumparat mal-kuntratt ta' koabitazzjoni li l-koabitanti kienu temmew.

(2) F'kull każ fejn il-Qorti tiġi mitluba tagħti l-awtorizzazzjoni tagħha għall-pubblikazzjoni u registrazzjoni ta' kuntratt ta' koabitazzjoni skont is-subartikolu preċedenti għandha, jekk thoss illi huwa l-każ biex tassigura li dan mhux qiegħed isir b'abbuż ta' parti l-waħda fuq il-parti l-oħra, tisma' lill-partijiet *viva voce*.

Taqsimha IV

Koabitazzjoni permezz ta' dikjarazzjoni unilaterali

20. Koabitant illi jixtieq jikseb id-drittijiet u d-dmirijiet bażiċi elenkati f'artikolu 30 fil-konfront tal-koabitant li miegħu ilu jikkoabita minn tal-anqas sentejn, liema koabitant ikun qiegħed jirrifjuta li jidhol f'kuntratt li jirregola l-koabitazzjoni ta' bejniethom skont dan l-Att, jista' jagħmel dan b'dikjarazzjoni unilaterali permezz ta' ittra uffiċjali skont dan l-Att:

Dikjarazzjoni unilaterali.

B'dan illi tali dikjarazzjoni unilaterali ma ttemmx id-drittijiet li l-koabitanti diġà jgawdu frott il-koabitazzjoni *de facto* tagħhom.

21. (1) Sabiex id-dikjarazzjoni unilaterali permezz tal-ittra uffiċjali msemija fl-artikolu preċedenti tkun waħda li tohloq drittijiet u dmirijiet legalment validi u enforzabbli skont dan l-Att, din trid tindika, b'mod ċar u inekwivoku, is-segwenti:

Formalitajiet ta' dikjarazzjoni unilaterali.

- (a) id-dettalji personali tal-koabitanti, inkluż in-numru tal-karta tal-identità tagħhom;
- (b) l-indirizz li fih il-koabitanti jgħixu flimkien;
- (c) dikjarazzjoni li m'hemm xejn illi jipprekludi lill-koabitanti msemija milli jidhlu f'kuntratt ta' koabitazzjoni legalment validu tenut kont dak li hemm inniżżel fl-artikolu 5;
- (d) id-data li minnha l-partijiet kienu jistgħu jissejgħu koabitanti skont dan l-Att u li mill-imsemmija data 'l quddiem ma kien hemm fis-seħh l-ebda mill-kundizzjonijiet imsemmija fl-artikolu 5; u
- (e) dikjarazzjoni b'mod ċar, taħt piena ta' nullità, tar-raġunijiet li fuqu jkun imsejjes l-att ġudizzjarju msemmi f'dan l-artikolu.

Kap. 79. (2) Il-kontenut tal-imsemmija ittra uffiċjali għandu jiġi konfermat b'gurament mill-esponent quddiem ir-Registratur tal-Qorti jew prokuratur legali mahtur bħala Kummissjunarju bis-setgħa li jagħti gurament taht l-[Ordinanza dwar il-Kummissjunarju](#) b'Setgħa li jagħtu Gurament, u għandha tiġi notifikata lill-parti l-oħra b'dan illi biex issir in-notifika tal-imsemmija ittra uffiċjali ma jistax isir użu mid-dispożizzjonijiet tas-subartikoli (3), (5) jew (6) tal-artikolu 187 tal-[Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili](#).

Kap. 12.

(3) L-ittra uffiċjali għandu jkun fiha wkoll, taht piena ta' nullità, intimazzjoni lill-intimat li jekk huwa ma jweghibx fi żmien sittin gurnata minn mindu jiġi notifikat bl-imsemmija ittra uffiċjali billi jippreżenta nota fl-atti ta' dik l-ittra uffiċjali skont l-artikolu sussegwenti, dan ikun awtomatikament marbut bid-drittijiet u d-dmirijiet bażiċi skont dan l-Att mal-parti l-oħra, u li dik l-ittra, fin-nuqqas ta' provi oħra, tkun tikkostitwixxi l-prova neċessarja li l-koabitazzjoni bejn il-partijiet bdiet fid-data indikata mill-esponent.

Drittijiet tal-intimat.

22. Permezz ta' nota preżentata fl-atti tal-ittra uffiċjali msemmija, l-intimat jista', fi żmien sittin gurnata mid-data tan-notifika:

(a) jirrespingi t-talba abbażi tal-fatt illi mhux minnu li l-partijiet huma koabitanti kif jehtieg dan l-Att;

(b) jopponi d-data minn mindu din il-koabitazzjoni għandha tiġi meqjusa konformi ma' dan l-Att, f'liema każ id-drittijiet u d-dmirijiet bażiċi msemmija f'dan l-Att jiġu meqjusa li dahlu fis-sehħ mid-data msemmija mill-intimat, salv għad-dritt tal-esponent illi jmexxi b'rikors guramentat u jtellja' prova illi d-data kienet fil-fatt dik imsemmija fl-ittra uffiċjali:

Izda fejn il-koabitazzjoni ta' bejn il-koabitanti kienet tali li fid-data msemmija fid-dikjarazzjoni unilaterali ma kinitx konformi mal-artikolu 21(1)(d), id-data tal-bidu tal-koabitazzjoni għandha għall-effetti kollha tal-liġi tiġi meqjusa li kienet id-data li fiha l-imsemmija koabitazzjoni setgħet tiġi registrata tenut kont l-istess artikolu 21(1)(d), anke fejn l-intimat m'għamel l-ebda oġġezzjoni fuq dan il-punt fiż-żmien stipulat;

(c) jippreżenta kuntratt ta' koabitazzjoni redatt u registrat skont dan l-Att f'liema każ l-ittra uffiċjali tiġi meqjusa nulla u bla effett.

Ittra uffiċjali.

23. L-ittra uffiċjali msemmija fl-artikoli 20 u 21, kif ukoll in-nota tal-intimat imsemmija fl-artikolu 22, għandhom, taht piena ta' nullità, jiġu notifikati lir-Registratur mill-parti li tkun ippreżentat l-ittra uffiċjali u, jew in-nota skont il-każ.

Drittijiet u d-dmirijiet miksuba.

24. (1) Id-drittijiet u d-dmirijiet miksuba skont id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 20, dejjem jekk ma kienx hemm oppożizzjoni min-naħa tal-intimat, għandhom jiġu rexissi u ddikjarati nulli u bla ebda effett jekk meta ssir talba permezz ta' rikors fil-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) jew fil-Qorti tal-Magistrati (Għawdex)(Gurisdizzjoni Superjuri)(Sezzjoni tal-Familja), skont il-każ, li tiġi ppreżentata mill-intimat fi żmien ghoxrin gurnata mill-ewwel notifika li ssirlu ta' xi mandat

eżekuttiv, ta' xi att ġudizzjarju ieħor jew ta' każ kriminali msejsa fuq dawk id-drittijiet u dmirijiet, il-Qorti tkun sodisfatta:

- (a) li l-intimat ma kienx jaf b'dik l-ittra uffiċjali għaliex huwa ma kienx notifikat kif imiss; jew
- (b) li l-ittra uffiċjali ma kienx fiha l-htigijiet stipulati fl-artikolu 21:

Iżda dan ir-rikors għandu jiġu appuntat għas-smiġħ fi żmien ġimagħtejn.

(2) Fiċ-ċirkostanza ta' każ kriminali msejjes fuq dmirijiet illi parti jkollha emanenti minn dan l-Att fejn il-Qorti kompetenti tkun għad trid tiddeċiedi jekk l-istess dmirijiet miksuba taħt l-artikolu 20 għandhomx jiġu rexissi u dikjarati nulli u bla effett, il-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali għandha tiddifferixxi l-każ għal data oħra.

(3) Bla preġudizzju għall-artikolu 25, ebda oppożizzjoni, hlief dik li hemm speċifikament provdut f'dan l-artikolu, ma għandha twaqqaf il-ħruġ jew l-eżekuzzjoni ta' xi att eżekuttiv jew tiġi meqjusa bħala raġuni valida fil-liġi sabiex ma jiġux onorati d-dmirijiet tal-intimat skont dan l-Att jew raġuni għat-twaqqif jew differiment ta' proċeduri kriminali emanenti minn nuqqas ta' harsien ta' dmirijiet skont dan l-Att.

25. (1) Ittra uffiċjali maħruġa skont l-artikoli ta' dan l-Att ma tkunx tista' tintuża sabiex jiġu infurzati d-drittijiet u d-dmirijiet imsemmija fl-istess att sakemm ma tkunx giet reġistrata skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu li għandhom japplikaw għar-reġistrazzjoni ta' dawk l-ittri uffiċjali bħala strumenti li joħolqu drittijiet u dmirijiet legalment validi u inforzabbli.

Reġistrazzjoni tal-ittra uffiċjali.

(2) L-applikant għar-reġistrazzjoni tal-imsemmija ittra uffiċjali għandu jippreżenta kopja legali tal-ittra uffiċjali lir-Reġistratur, inkluża l-prova tan-notifika u kopja ta' kull risposta li tkun giet riċevuta għaliha, jekk ikun hemm.

(3) Meta jirċievi d-dokumenti msemmija fis-subartikolu (2), ir-Reġistratur għandu jeżamina d-dokumenti ppreżentati, jivverifika jekk l-intimat ipprezentax nota skont l-artikolu 22 fiż-żmien stipulat u jekk huwa jkun sodisfatt illi l-kundizzjonijiet għar-reġistrazzjoni tal-ittra uffiċjali bħala waħda li toħloq drittijiet u dmirijiet legalment validi u inforzabbli jkunu jissussistu, huwa għandu jipproċedi biex jirreġistra d-dokumenti ppreżentati fir-Reġistru tal-Koabitazzjoni.

26. Ittra uffiċjali maħruġa skont dan l-Att ma tkunx tista' tintuża sabiex jiġu infurzati d-drittijiet u d-dmirijiet imsemmija f'dan l-Att kemm-il darba jiġi reġistrat kuntratt li jirregola l-koabitazzjoni tal-imsemmija partijiet skont dan l-Att.

Ittra uffiċjali.

27. Dikjarazzjoni unilaterali ta' koabitazzjoni għandha effetti legali biss fil-konfront tal-partijiet.

Effetti legali ta' dikjarazzjoni unilaterali.

Gheluq il-perjodu ta' dikjarazzjonijiet unilaterali registrati.

28. Dikjarazzjoni unilaterali ta' koabitazzjoni skont dan l-Att tista' tigi registrata biss sa gheluq il-hames snin mid-dhul fis-sehh ta' dan l-Att.

Drittijiet u dmirijiet jibqgħu validi u enforzabbli

29. Minghajr preġudizzju għall-artikolu preċedenti, id-drittijiet u dmirijiet ta' koabitanti f'koabitazzjoni regolata permezz ta' dikjarazzjoni unilaterali skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att, kif ukoll l-istess koabitazzjoni, jibqgħu validi u enforzabbli.

Taqsim V

Drittijiet u Dmirijiet Bażiċi

Drittijiet u dmirijiet bażiċi.

30. (1) Id-drittijiet u dmirijiet bażiċi msemija f'dan l-Att huma s-segwenti:

- (a) id-dritt għal ċertu mobbli li jinsabu fid-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti skont l-artikolu 31;
- (b) id-dritt għall-ghajjnuna finanzjarja skont l-artikolu 32;
- (c) id-dritt illi l-koabitant jibqa' jgħix fid-dar ordinarja, primarja, komuni għal perjodu ta' żmien raġjonevoli wara l-firda skont l-artikolu 33;
- (d) id-dmir ta' hlas għall-utilitajiet skont l-artikolu 34;
- (e) id-dritt tas-superstiti fost il-koabitanti għall-abitazzjoni fid-dar ordinarja, primarja, komuni tal-partijiet skont l-artikolu 35.

(2) Id-drittijiet u dmirijiet elenkati fis-subartikolu preċedenti japplikaw awtomatikament f'każ ta' koabitazzjoni permezz ta' kuntratt bejn il-partijiet kif ukoll f'każ ta' koabitazzjoni permezz ta' dikjarazzjoni unilaterali.

Dritt għal ċertu mobbli.

31. Għandu jkun hemm preżunzjoni *iuris tantum* illi l-koabitanti għandhom dritt għall-porzjon ugwali mill-mobbli li jinsabu fid-dar ordinarja, primarja, komuni tagħhom li ġew akkwistati waqt il-perjodu ta' koabitazzjoni stabbilit skont il-kuntratt ta' koabitazzjoni registrat, jew skont il-proviso tal-artikolu 21(b), skont il-każ, kemm-il darba dawk il-mobbli ma kenux mogħtija lil koabitant jew ieħor b'donazzjoni, rigal personali jew ġew devoluti fuqhom b'suċċessjoni minghand terzi:

Iżda f'dan l-artikolu, 'mobbli' għandha tinkludi mobbli dekorattivi u ornamentali miżmuma fid-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti jew dar li għal xi żmien kienet id-dar ordinarja, primarja, komuni tal-istess koabitanti u għandha teskludi flejjes, titoli, vetturi u annimali domestiċi.

Dritt għal ghajjnuna finanzjarja.

32. (1) Fejn il-koabitanti għandhom wild jew ulied dipendenti li huma żgħar fl-età jew għandhom diżabbiltà, kemm waqt il-perjodu ta' koabitazzjoni kif ukoll f'każ ta' firda, dik il-parti li tkun qed tiehu hsieb it-trobbija tal-wild jew tal-ulied imsemmija u li minhabba l-età tagħhom jew id-diżabbiltà tagħhom l-imsemmija parti tkun finanzjarjament dipendenti fuq il-parti l-oħra, għandha d-dritt titlob ghajjnuna finanzjarja minghand il-parti l-oħra biex tagħmel tajjeb għal dan l-iżvantaġġ ekonomiku.

(2) L-għajnuna finanzjarja msemija f'dan l-artikolu tista' tkun waħda perjodika jew f'somma globali u l-Qorti, qabel tasal għad-deċiżjoni tagħha, għandha, fost affarijiet oħra, tikkunsidra ċ-ċirkostanzi segwenti:

- (a) iċ-ċirkostanzi finanzjarji, il-ħtiġijiet u l-obbligi ta' kull wiehied mill-koabitanti fid-data tat-talba;
- (b) id-drittijiet u l-benefiċċji li l-koabitant ikun legalment marbut bihom ma' persuna li kienet konjuġi tiegħu jew f'unjoni ċivili miegħu f'perjodu preċedenti, b'dan illi d-drittijiet tal-imsemmija konjuġi m'għandhomx jiġu mittiefsa;
- (c) id-drittijiet u l-benefiċċji ta' kull wild dipendenti jew ta' xi wild minn relazzjoni preċedenti ta' kull wiehied mill-koabitanti b'dan illi d-drittijiet tal-imsemmija ulied m'għandhomx jiġu mittiefsa;
- (d) kull kontribuzzjoni magħmula minn xi wiehied mill-koabitanti sabiex jieħu ħsieb id-dar ordinarja, primarja, komuni u, jew l-imsemmija wlied;
- (e) l-effett fuq il-ħila ta' qligħ ta' kull wiehied mill-koabitanti konsegwenza tar-responsabilitajiet li għandhom jew kellhom matul il-perjodu li fih għexu l-partijiet bħala koppja koabitanti u l-grad li l-kapaċità ta' qligħ futur tal-partijiet gie mnaqqas minhabba f'li l-koabitant ikun ċeda jew tilef l-opportunità ta' attività bil-qligħ sabiex jieħu ħsieb id-dar ordinarja, primarja, komuni u, jew l-imsemmija wlied;
- (f) kwalunkwe inkapaċità fiżika jew mentali tal-koabitanti; u
- (g) il-kondotta ta' kull wiehied mill-koabitanti jekk il-kondotta hi b'mod illi, fl-opinjoni tal-Qorti, ikun ingust jekk ma tiġix meqjusa.

(3) Qabel tasal għad-deċiżjoni tagħha, il-Qorti tista' tordna li jingħata avviz lil xi persuna jew persuni oħra li hija tispeċifika u tista' tisma' lill-imsemmija persuna jew persuni fuq dawn it-termini u fir-rigward ta' dawk l-affarijiet li hija taħseb li huma xierqa fl-interessi tal-ġustizzja.

(4) L-għajnuna finanzjarja imsemmija f'dan l-artikolu ma tistax tintalab għal perjodu preċedenti għaž-żmien li fih tkun qiegħda ssir it-talba.

(5) Mingħajr preġudizzju għas-subartikoli preċedenti, jekk koabitant li m'għandux ulied dipendenti żgħar fl-età jew b'diżabilità, kemm waqt il-perjodu ta' koabitazzjoni kif ukoll f'każ ta' firda, huwa finanzjarjament dipendenti fuq il-parti l-oħra u d-dipendenza finanzjarja tiegħu hija riżultat tar-relazzjoni jew tat-tmim tar-relazzjoni mal-koabitant l-iehor, dik il-parti għandha d-dritt titlob għajnuna finanzjarja mingħand il-parti l-oħra.

(6) Qabel tiddetermina jekk tilqax it-talba msemija fis-subartikolu preċedenti jew le, il-Qorti għandha tikkunsidra:

- (a) ċ-ċirkostanzi msemija fl-artikolu 32(2);
- (b) t-tul tar-relazzjoni bejn il-partijiet;
- (c) l-bażi li fuqha dahl u għar-relazzjoni l-partijiet;
- (d) l-grad ta' impenn tal-partijiet lejn xulxin;
- (e) l-età tal-partijiet; u
- (f) il-kapaċità tal-parti li qed tagħmel it-talba li ssib xogħol bi qligħ.

(7) Il-Qorti tista', jekk thoss li għandha tilqa' t-talba, tagħmel dan limitatament għal perjodu ta' żmien jew sakemm tissussisti ċirkostanza jew ċirkostanzi partikolari.

(8) Il-Qorti m'għandhiex tilqa' t-talba jekk temmen illi jekk tinghata l-għajjnuna finanzjarja lil wahda mill-partijiet tkun qiegħda ssir ingustizzja mal-parti l-oħra.

(9) Jekk il-Qorti, fuq talba magħmula minn wiehed mill-koabitanti, wara li tqis kull bidla fiċ-ċirkostanzi tal-każ u xi evidenza ġdida, inkluż xi varjazzjoni b'ordni oħra tal-Qorti magħmula favur xi persuna li magħha l-koabitant kien miżżewweġ jew f'unjoni ċivili, jew evidenza li l-parti li qiegħda tirċievi l-għajjnuna finanzjarja għanda introjtu adegwat tista', jekk tikkonsidra li jkun xieraq, tvarja b'ordni kull ordni oħra magħmula taht dan l-artikolu.

(10) Id-drittijiet emanenti minn dan l-artikolu jintemmu, mingħajr bżonn li ssir talba għal dan l-għan, malli l-parti li tkun qiegħda tirċievi l-għajjnuna finanzjarja tikkuntratta żwieġ jew unjoni ċivili, kif ukoll jekk tkun f'koabitazzjoni, anke jekk biss wahda *de facto*, ma' persuna oħra.

Dritt għall-
abitazzjoni wara l-
firda.

33. (1) F'każ ta' firda bejn il-koabitanti, kull koabitant ikollu d-dritt illi jibqa' jabita fid-dar ordinarja, primarja, komuni għal perjodu illi l-Qorti thoss illi huwa raġjonevoli skont iċ-ċirkostanzi:

Iżda f'każ li l-koabitanti jgħixu fl-imsemmija dar ordinarja, primarja, komuni permezz ta' kirja legalment kostitwita, l-imsemmi dritt japplika biss sakemm is-sid tad-dar ordinarja, primarja, komuni ma jggeddx kuntratt illi jkun wiehed li jggedded b'mod awtomatiku u s-sid tad-dar ordinarja, primarja komuni jkun bagħat ittra ufficjali lill-koabitanti bħala pre-avviż ta' din id-deċiżjoni..

(2) Il-perjodu msemmi fis-subartikolu preċedenti għandu jkun intiż limitatament sabiex il-koabitant li ma jgawdix drittijiet reali fuq l-imsemmija dar ikollu ċans isib akkomodazzjoni alternattiva adegwata.

Dmir ta' hlas ta'
utilitajiet.

34. F'każ ta' firda bejn il-koabitanti meta m'hemm l-ebda digriet ta' Qorti kompetenti jew ftehim bil-miktub bejn il-koabitanti li jgħid xort'oħra, għandu jkun hemm preżunzjoni *iuris tantum* illi l-koabitanti għandhom id-dmir illi jhallu għall-utilitajiet kollha relatati mad-dar ordinarja, primarja, komuni li fiha jirrisjedu fi kwoti ndaq bejniethom għall-perjodu li kienu jirrisjedu fiha, irrISPettivament mill-fatt illi l-kontijiet tal-

imsemmija utilitajiet jkunu jgħajtu lill-koabitant wieħed biss.

35. (1) F'każ ta' mewt ta' wieħed mill-koabitanti, is-superstiti fosthom għandu dritt għall-abitazzjoni fuq id-dar ordinarja, primarja, komuni tal-koabitanti għal perjodu ta' snin ekwivalenti għan-numru ta' snin illi jkunu ilhom jikkoabitaw flimkien:

Dritt għall-abitazzjoni wara l-mewt.

Iżda dan in-numru ta' snin ma jistax jissupera l-ħmistax-il sena.

(2) Is-superstiti għandu l-imsemmi dritt *vita durante* jew sakemm jidhol f'rabta oħra ta' koabitazzjoni, żwieġ jew unjoni ċivili. Azzjoni għad-drittijiet u dmirijiet bażiċi.

36. Waqt il-koabitazzjoni unilateralment dikjarata, il-koabitant, jew mat-tmiem tal-istess, persuna illi kienet tikkoabita ma' persuna oħra u għandha d-drittijiet u dmirijiet bażiċi emanenti minn dan l-Att, tista' tikseb l-imsemmija drittijiet u tinforza l-imsemmija dmirijiet b'talba permezz ta' rikors fil-Qorti Ċivili (Sezzjoni Familja) jew fil-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) (Ġurisdizzjoni Superjuri) (Sezzjoni tal-Familja).

37. Kull azzjoni magħmula taħt l-artikolu 36 għandha ssir sa żmien sentejn minn meta l-partijiet ma jibqgħux jikkoabitaw flimkien:

Meta l-partijiet ma jibqgħux jikkoabitaw flimkien.

Iżda ma tista' tittiehed l-ebda azzjoni taħt dan l-Att mid-data illi jigi rreġistrat żwieġ jew unjoni ċivili bejn il-partijiet, bl-ebda preġudizzju għal xi azzjoni pendenti li jkunu bdew qabel l-imsemmija data.

Taqsim VI

Dispożizzjonijiet ġenerali

38. Meta żewġ koabitanti jikkuntrattaw żwieġ jew unjoni ċivili bejniethom:

Dispożizzjonijiet ġenerali.

- (a) il-kuntratt ta' koabitazzjoni, meta jkun sar u ġie rreġistrat; jew
- (b) id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att fil-kuntest ta' dikjarazzjoni unilaterali ta' koabitazzjoni,

jigu immedjatament nulli u bla effett fil-konfront tal-istess koabitanti, li minn dakinhar li jikkuntrattaw tali żwieġ jew unjoni ċivili ma jkun fadlilhom l-ebda dritt għal azzjoni kontra xulxin abbażi tal-koabitazzjoni tagħhom.

39. Id-dispożizzjonijiet kollha ta' dan l-Att huma mingħajr ħsara għall-jeddijiet ta' terzi persuni fil-konfront ta' kwalunkwe koabitant.

Jeddijiet ta' terzi persuni.

40. (1) Fejn issir talba għal azzjoni skont dan l-Att lill-Qorti Ċivili kompetenti minn wieħed jew l-oħra mill-koabitanti, jew miż-żewġ koabitanti li jkunu qablu li l-koabitazzjoni tagħhom għandha tintemm, salv dik l-azzjoni ikkontemplata fl-artikolu 17, qabel ma l-Qorti tagħti l-awtorizzazzjoni biex il-koabitanti jipproċedu bil-kawża, il-Qorti għandha ssejjah lill-partijiet sabiex jidhru quddiem

Medjazzjoni.
Emendat:
[XIII.2018.36](#)

medjatur li jkun jew mahtur minnha jew bil-kunsens taż-żewġ partijiet, u dan bil-għan li fejn dawn ma jkunux diġà qablu bejniethom dwar il-pattijiet tal-firda, jgħin lill-partijiet biex jaslu għal kuntratt ta' firda mill-koabitazzjoni fuq bażi ta' qbil:

Iżda fejn il-Qorti tiġi ppreżentata b'evidenza ta' vjolenza domestika bejn il-koabitanti, il-Qorti m'għandhiex issejjah lill-partijiet sabiex jidhru quddiem medjatur:

Iżda wkoll li fejn, waqt il-medjazzjoni, il-medjatur isir jaf bi kwalunkwe incident ta' vjolenza domestika, dan għandu jwaqqaf immedjatament il-medjazzjoni u jinforma lill-Qorti dwar dan.

(2) Dan il-qbil għandu jinkludi dawn il-partijiet li ġejjin, hekk kif applikabbli, skont il-każ:

- (a) il-kura u l-kustodja tal-ulied;
- (b) l-aċċess taż-żewġ partijiet għall-ulied;
- (c) il-manteniment tal-koabitanti, jew ta' parti waħda minnhom, u ta' kull wild;
- (d) ir-residenza fid-dar ordinarja, primarja, komuni li l-partijiet kienu għexu fiha bħala koabitanti;
- (e) drittijiet oħra emanenti minn dan l-Att li però l-partijiet jixtiequ jaslu waħedhom għal ftehim fuqhom.

(3) F'kull proċedura ta' firda f'każ ta' koabitazzjoni quddiem il-Qorti Ċivili kompetenti magħmula fuq talba ta' wiehed jew l-oħra mill-koabitanti, jew miż-żewġ koabitanti li jkunu qablu illi l-koabitazzjoni tagħhom għandha tintemm, ukoll fejn il-koabitanti jkunu separati b'kuntratt jew b'sentenza tal-Qorti kompetenti, il-Qorti tista', meta thoss li hemm bżonn minn jeddha, jew fuq talba tal-medjatur jew ta' xi wiehed mill-koabitanti:

- (a) tahtar avukat tat-tfal biex jirrappreżenta l-interessi tal-ulied minuri tal-partijiet, jew min minnhom; u
- (b) tisma' lill-ulied minuri tal-partijiet, jew min minnhom, fejn tqis li jkun fl-aħjar interess tagħhom li tagħmel dan:

Iżda f'kull proċedura ta' firda minn koabitazzjoni quddiem il-Qorti Ċivili kompetenti kif imsemmi f'dan l-artikolu, il-Qorti tista' tordna lill-partijiet sabiex jippreżentaw l-informazzjoni dwar hla ta' manteniment għall-ulied.

Kap. 16.

(4) L-artikoli 37 u 39 tal-[Kodiċi Ċivili](#) għandhom japplikaw *mutatis mutandis* għal kull talba ta' azzjoni skont dan l-Att, salv dik l-azzjoni kkontemplata fl-artikolu 17.

Setgħa għall-ghemil ta' regolamenti.

41. Il-Ministru jista' jagħmel regolamenti sabiex jistabbilixxi l-proċedura relatata mal-medjazzjoni bejn il-partijiet skont kif provdut f'dan is-sottitolu.

Applikabbiltà.
L.S.12.20

42. Fin-nuqqas ta' regolamenti speċifiċi, ir-[Regolamenti dwar il-Qorti Ċivili \(Sezzjoni tal-Familja\)](#), il-[Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u l-Qorti tal-Maġistrati \(Għawdex\)](#) ([Gurisdizzjoni Superjuri](#)) ([Sezzjoni](#)

[tal-Familja](#)) għandhom, *mutatis mutandis*, japplikaw għal kull azzjoni magħmula skont dan l-Att salv għal dik ikkontemplata fl-artikolu 17.

43. (1) Meta l-koabitanti jkunu kkuntrattaw u rreġistraw il-koabitazzjoni tagħhom barra minn Malta, jew meta l-koabitazzjoni tagħhom tkun diġà regolata minn liġijiet esteri u t-tnejn li huma jkunu jixtiequ illi l-koabitazzjoni tagħhom ikollha l-istess effetti legali tal-koabitazzjonijiet reġistrati f'Malta, huma għandhom jidhlu f'kuntratt ta' koabitazzjoni b'att pubbliku li għalih għandu jiġi maħruġ ċertifikat ta' koabitazzjoni kif preskritt fl-Iskeda.

Rikonoxximent ta' kuntratti ta' koabitazzjoni barranin.

(2) F'dan il-każ, sabiex il-partijiet ikunu japplikaw għalihom id-drittijiet u d-dmirijiet emanenti minn dan l-Att fil-konfront ta' koabitanti li l-koabitazzjoni tagħhom giet reġistrata skont dan l-Att, huma jkunu jridu:

- (a) jipprovdu lin-nutar li jkun qed jidderiġi l-kuntratt id-dokumenti li juru illi l-koabitazzjoni tal-partijiet hija fil-fatt rikonoxxuta fil-pajjiż esteri li kien jirregola l-koabitazzjoni tagħhom meta giet kostitwita, liema dokumenti n-nutar għandu jannessa mal-kuntratt;
- (b) inizzlu d-data illi fiha l-imsemmija koabitazzjoni kienet giet rikonoxxuta fil-pajjiż esteri msemmi;
- (c) inizzlu d-drittijiet u d-dmirijiet illi se jkunu marbutin bihom b'mod ċar u inekwivoku fil-kuntratt, b'dan illi dawn ikunu mill-inqas jaqblu mar-rekwiżiti minimi skont l-artikolu 8;
- (d) jagħmlu dikjarazzjoni fl-istess att pubbliku illi huma jixtiequ illi d-drittijiet u d-dmirijiet emanenti mill-koabitazzjoni tagħhom, jekk u meta jkunu invokati fil-Qrati Maltin, ikunu regolati skont dan l-Att u ma jkunu sugġetti għall-ebda liġi ta' pajjiż esteri ieħor.

(3) F'dan il-każ, id-data li fiha għandha tkun meqjusa illi giet ikkostitwita l-koabitazzjoni bejn il-partijiet, għall-finijiet u effetti kollha ta' dan l-Att, hija d-data mniżżla fil-kuntratt tal-koabitazzjoni tal-partijiet skont subartikolu (2)(b), u mhux id-data li l-koabitazzjoni giet irreġistrata fiha skont dan l-Att.

(4) L-artikoli kollha, ħlief dawk li jtkellmu dwar il-kostituzzjoni tal-koabitazzjoni reġistrata msemmija f'dan l-Att fir-rigward ta' koabitazzjoni reġistrata bejn żewġ koabitanti għandhom japplikaw *mutatis mutandis* għar-rikonoxximent ta' koabitazzjoni skont dan l-artikolu.

44. Meta koabitanti jkollhom id-dritt għall-manteniment skont kuntratt ta' koabitazzjoni jew bħala dritt emanenti minn dan l-Att u, jew ordnat minn Qorti kompetenti, dawn għandhom immedjatament javżaw lid-dipartiment tas-servizzi soċjali:

Dmir tal-koabitanti fir-rigward tal-manteniment.

Iżda jekk il-koabitanti jonqsu illi jagħmlu dan, kull benefiċċju illi jieħdu u li ma jkunx dovut ikun irid jiġi rifiż lid-dipartiment:

